

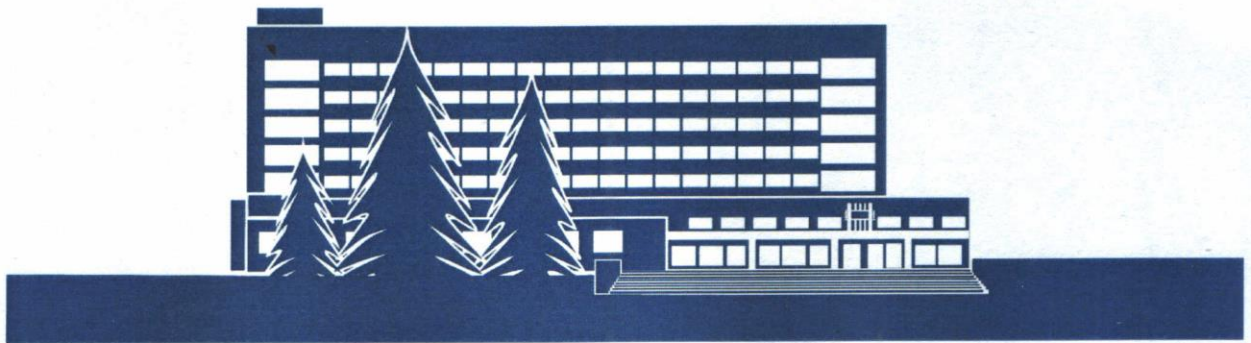
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

**ОСВІТНЬО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ІННОВАТИКИ
ТА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ**

**Оцінка здобувачами вищої освіти
якості викладання навчальних дисциплін
(за результатами *online*-опитування)**

ЗВІТ

Фізико-технічний факультет

*Вінниця
Серпень. 2019*

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Виклики, які постають перед сучасною системою вищої освіти, пов'язані з необхідністю інтеграції вітчизняної системи освіти в глобальний світовий освітній простір, адаптацією системи освіти до нових соціально-економічних відносин, забезпеченням конкурентоспроможності освіти та переорієнтацією освітнього процесу на розвиток особистості.

Концепція студентоцентрованого навчання передбачає використання у системі моніторингу внутрішньої якості освіти інструментів зворотного зв'язку для врахування думки (оцінок) студентів щодо якості викладання навчальних дисциплін та організації освітнього процесу.

Таким інструментом є анонімні online-опитування студентів, які використовуються у практиці управління закладом вищої освіти за принципами «good governance».

У контексті реалізації стратегічних пріоритетів Стратегії ДонНУ імені Василя Стуса 2017 – 2025 рр., відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (наказ ректора №386/05 від 30.11.2017 року) та на виконання Системи заходів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (наказ ректора №386/05 від 30.11.2017 року) в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса два роки поспіль (вчетверте) проводиться online-опитування здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін.

Щосеместровий моніторинг організації та якості викладання – це дієвий інструмент комунікації викладача та студента, за допомогою якого студент може вносити свої пропозиції та оцінку стосовно освітнього процесу, конкретних викладачів та дисциплін, а також пропонувати свої ідеї стосовно навчальних та організаційних питань.

Навчальною лабораторією моніторингу та систем управління якістю освіти ОП Центру інноватики та стратегічного розвитку з **14.05.2019 р.** по **14.06.2019 р.** проведено чергове online-опитування студентів за допомогою електронної Google-форми.

Мета дослідження – отримати зворотний зв'язок від здобувачів вищої освіти та отримати оцінку якості викладання навчальних дисциплін як інструменту забезпечення внутрішньої якості вищої освіти в Університеті з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Цільова аудиторія online-опитування – здобувачі вищої освіти СО «Бакалавр» та СО «Магістр» денної форми навчання, які склали іспити під час літньої сесії.

Методом збору інформації було обрано анкетування. В розроблених анкетах здобувачам вищої освіти пропонувалося оцінити якість викладання навчальних дисциплін в Університеті за 9-ма критеріями. Крім того, здобувачам вищої освіти пропонувались відкриті запитання з метою

з'ясувати рівень задоволеності та ступінь важливості вивчення навчальних дисциплін (табл. 1). Оцінювання проводилось за 5-ти бальною шкалою. Аналіз отриманих даних дозволив визначити рівень якості викладання на думку здобувачів вищої освіти та зрозуміти змістовність та корисність вивчення навчальних дисциплін.

Для аналізу результатів опитування та формування рейтингу оцінки якості викладання навчальних дисциплін викладачів до уваги взяті анкети, кількість респондентів за якими становила 2 і більше осіб. Анкети, що містять відповідь одного респондента до уваги не брались, оскільки в такому разі неможливо визначити середній бал оцінки викладача.

**Критерії оцінювання якості викладання
навчальних дисциплін викладачами**

<i>Критерій</i>	<i>Шкала</i>				
	1	2	3	4	5
<i>Доступність викладення матеріалів на лекціях, логічна послідовність, аргументованість</i>	1	2	3	4	5
<i>Вміння викладача мотивувати, викликати інтерес до дисципліни, що викладалася</i>	1	2	3	4	5
<i>Використання викладачем інноваційних методів викладання (творчі дискусії та дебати, ситуаційні, імітаційні, ділові та рольові ігри і т.д.)</i>	1	2	3	4	5
<i>Критерії оцінювання знань вивчення дисципліни для Вас є:</i> - зрозумілими - об'єктивними - прозорими	1	2	3	4	5
<i>Зацікавленість викладача в успіхах студентів і ставлення до них як до рівноправного партнера</i>	1	2	3	4	5
<i>Культура мовлення, вдале унаочнення матеріалу (презентації, відео-, аудіозаписи), практичні приклади</i>	1	2	3	4	5
<i>Використання реальних кейсів у процесі навчання</i>	1	2	3	4	5
<i>Важливість вивчення даної дисципліни при становленні Вас як професіонала</i>	1	2	3	4	5
<i>Загальна оцінка якості викладання дисципліни цим викладачем</i>	1	2	3	4	5
<i>Перерахуйте, будь ласка, ті аспекти дисципліни, якими ви залишились <u>задоволені</u></i>	<i>власна відповідь</i>				
<i>Перерахуйте, будь ласка, ті аспекти дисципліни, якими ви залишились <u>незадоволені</u></i>	<i>власна відповідь</i>				
<i>Додатковий особистий коментар стосовно навчальної дисципліни або викладача</i>	<i>власна відповідь</i>				
<i>Вивчення дисципліни для Вас було змістовним</i>	<i>Так</i>	<i>Ні</i>	<i>Частково</i>		
<i>Вивчення дисципліни для Вас було корисним</i>	<i>Так</i>	<i>Ні</i>	<i>Частково</i>		
<i>Вивчення дисципліни спонукало мене до переконання у правильності вибору спеціальності</i>	<i>Так</i>	<i>Ні</i>	<i>Частково</i>		

Важливим є те, що надана здобувачам вищої освіти можливість висловити власну думку стосовно якості викладання та важливості вивчення навчальних дисциплін дає чітку характеристику задоволеності освітнім процесом в Університеті.

РЕЗУЛЬТАТИ ONLINE-ОПИТУВАННЯ

Загальні відомості

У опитуванні взяли участь 745 осіб (23,65% потенційних респондентів). Здобувачі вищої освіти оцінювали якість викладання тих дисциплін, з яких вони склали іспити під час літньої сесії (231 викладач). Варто зауважити, що у порівнянні з попереднім опитуванням активність студентів збільшилася на 6,34%.

Частка респондентів за факультетами/інститутами відображена в табл.2.

Таблиця 2

Частка респондентів за результатами опитування

Факультет/інститут									По Університету:
Біологічний	Економічний	Іноземних мов	Історичний	Математики та ІТ	ННІ хімії	Фізико- технічний	Філологічний	Юридичний	
22,54%	16,96%	24,93%	10,73%	21,99%	16,00%	7,93%	26,91%	50,32%	23,65%

Найбільш активними були студенти юридичного факультету (50,32%). Найнижчий показник участі зафіксований на фізико-технічному факультеті – 7,93%.

За результатами проведеного опитування виявилось, що рівень задоволеності студентів якістю викладання навчальних дисциплін є достатньо високим (4,28 б.), що на 0,08 б. вище за результат опитування, що проводилось по завершенню зимової сесії 2018-2019 н.р. Середня бальна оцінка якості викладання навчальних дисциплін на думку здобувачів вищої освіти факультету/інституту представлена в табл.3 та рис.1.

Таблиця 3

Оцінка якості викладання навчальних дисциплін на думку здобувачів вищої освіти Університету

№ п/п	Факультет/інститут, на якому викладаються дисципліни	Середній бал
1	Біологічний	4,17
2	Економічний	4,04
3	Історичний	4,30
4	Математики та ІТ	4,20
5	ННІ хімії	4,74
6	Факультет іноземних мов	4,26
7	Фізико-технічний	4,24
8	Філологічний	4,17
9	Юридичний	4,42
	По Університету	4,28

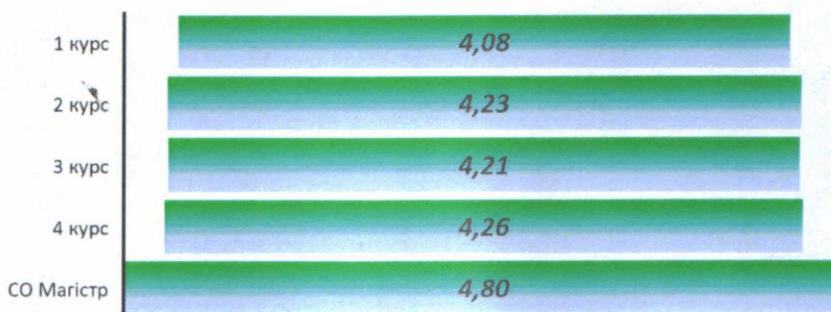

Рис.1. Оцінка якості викладання навчальних дисциплін на думку здобувачів вищої освіти Університету

Варто зазначити, що найнижче оцінили якість викладання навчальних дисциплін студенти 1-го курсу (4,08 б.), а найвище – студенти СО «Магістр» (4,80 б.)

Середній бал оцінки якості викладання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СО «Бакалавр» та СО «Магістр» денної форми навчання за курсами відображений на рис.2.

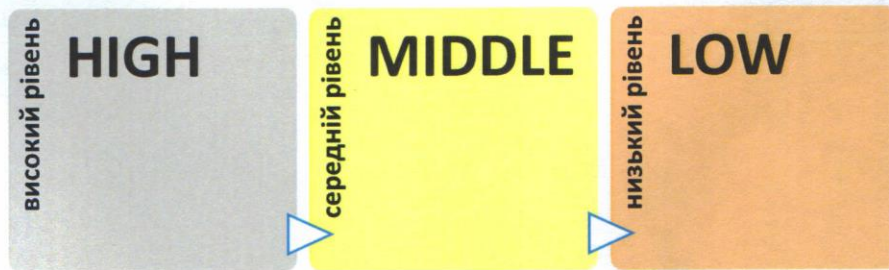
Середній бал оцінки якості викладання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СО «Бакалавр» та СО «Магістр» денної форми навчання за курсами

Рис.2. Середній бал оцінки якості викладання навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СО «Бакалавр» та СО «Магістр» денної форми навчання за курсами

ХАРАКТЕРИСТИКА РІВНІВ (HIGH, MIDDLE, LOW)

Результати опитування упорядковано за рівнями відповідно до середньої бальної оцінки викладання навчальних дисциплін (рейтинговий бал). Традиційно усіх викладачів було розподілено за трьома умовними рівнями у співвідношенні 10%:80%:10% – HIGH, MIDDLE, LOW відповідно.

HIGH – високий рівень, до якого увійшли викладачі, робота яких була оцінена найвищим балом – 4,79 б і більше.

MIDDLE – середній рівень, до якого увійшли викладачі з рейтинговим балом від 3,38 до 4,78 б.

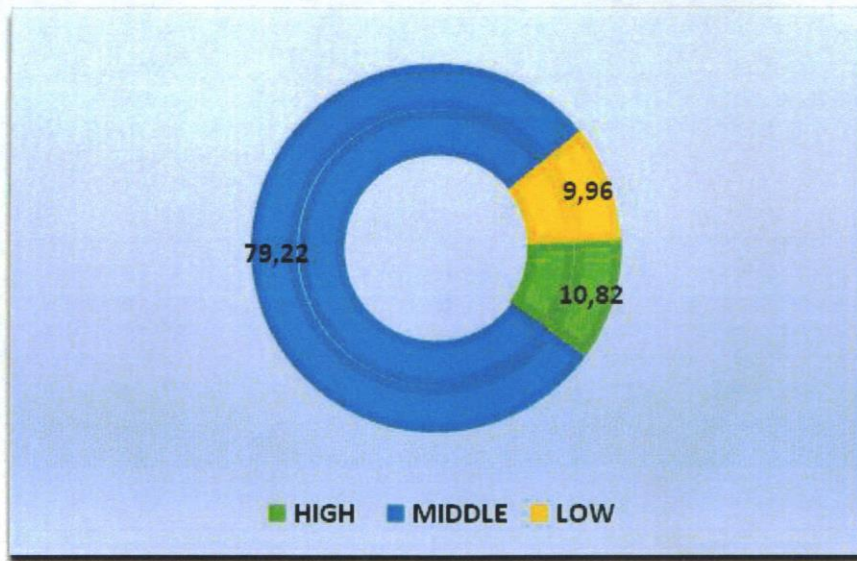
LOW – низький рівень, до якого потрапили викладачі з рейтинговим балом 3,37 і менше.

За результатами опитування найвищу середню оцінку отримали 25 викладачів (рівень HIGH), що становить 10,82 %, до середнього рівня MIDDLE ввійшли 183 викладача, що становить 79,22% від загальної кількості і до низького рівня LOW увійшло 23 викладача, з часткою у 9,96%. (табл.4, рис. 3.)

Таблиця 4

Розподіл викладачів відповідно до рейтингового балу за рівнями

Рівень	Значення	Кількість, осіб	Частка викладачів від загальної кількості, %
HIGH	4,79-5,0	25	10,82
MIDDLE	3,38 - 4,78	183	79,22
LOW	3,37 і менше	23	9,96
Всього:		231	100,00

Рис. 3. Частка викладачів за рівнями та рейтинговими балами, %

**РЕЙТИНГ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ВИКЛАДАЧАМИ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ONLINE-ОПИТУВАННЯ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОГО ВІДДІЛЕННЯ**

З метою наочного представлення розподілу середнього балу оцінки викладання навчальних дисциплін викладачами відповідно до рівнів HIGH, MIDDLE, LOW створена інтерактивна карта (табл. 5).

За результатами online-опитування сформований рейтинг оцінки якості викладання навчальних дисциплін викладачами фізико-технічного факультету, у якому представлені 15 викладачів та середній бал оцінки їх викладацької діяльності (табл. 6). До рівня HIGH увійшли 2 викладачі факультету, 10 викладачів потрапили до рівня MIDDLE та 3 – до рівня LOW. У таблиці 6 також відображена кількість респондентів, які взяли участь в опитуванні, та загальна кількість контингенту.

Таблиця 5

Інтерактивна карта

Рівень	Значення	Позначка
HIGH	4,79	
MIDDLE	3,38-4,78	
LOW	3,37 і менше	

Таблиця 6

**РЕЙТИНГ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ВИКЛАДАЧАМИ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ONLINE-ОПИТУВАННЯ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЕННОГО ВІДДІЛЕННЯ**

№ п/п	Рівень	ПІБ викладача	Середній бал	Позначка	Кількість респондентів	Контингент студентів
1.	HIGH	Фурса С.Є.	4,95		4	19
2.		Барибін О.І.	4,82		4	34

№ п/п	Рівень	ПІБ викладача	Середній бал	Позначка	Кількість респондентів	Контингент студентів
3.	MIDDLE	Мацеца Н.А.	4,68	⇒	4	9
4.		Сергієнко С.П.	4,68	⇒	2	3
5.		Єпик М.О.	4,52	⇒	4	32
6.		Тимчук О.С.	4,48	⇒	4	9
7.		Ніколюк П.К.	4,36	⇒	2	6
8.		Русаков В.Ф	4,18	⇒	2	3
9.		Ткаченко В.С.	4,17	⇒	6	30
10.		Загоруйко Л.В	4,12	⇒	4	34
11.		Крижановський В.Г.	4,00	⇒	2	13
12.		Русакова Н.М.	3,49	⇒	11	41
13.		LOW	Шелепало Г.В.	3,30	⇩	6
14.	Парамонов А.І.		2,80	⇩	4	32
15.	Івохін Є.В.		2,39	⇩	4	32

Особливу увагу варто звернути на оцінку якості викладання навчальних дисциплін тими викладачами, які потрапили до рівня LOW за критеріями оцінювання. Розшифровка оцінки якості викладання навчальних дисциплін викладачами, які увійшли до рівня LOW (за критеріями оцінювання) представлена у додатку 1.

До загального рейтингу не увійшли викладачі, оцінка якості викладання навчальних дисциплін яких визначалася 1 респондентом. У додатку 2 представлені особливості цих анкет.

Варто наголосити на тому, що переважна більшість студентів, які взяли участь в опитуванні, активно надавали коментарі щодо якості викладання навчальних дисциплін. Коментарі здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін представлені в додатку 3.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного online-опитування демонструють, що переважна більшість здобувачів вищої освіти, які взяли участь в опитуванні, зацікавлені у покращенні рівня якості освітнього процесу в Університеті, висловлюють свої думки аргументовано та мають конструктивні пропозиції.

*За результатами опитування здобувачів вищої освіти були виявлені наступні **позитивні кейси**:*

- важливим для студентів є доступність викладеного матеріалу, зрозумілість та послідовність вивчення тем;

- студенти звертають особливу увагу та цінують практичну спрямованість дисциплін та матеріалу, який надає викладач;

- конкретний, глибокий та продуманий матеріал лекцій та практичних занять, що дає можливість легко засвоїти вивчений матеріал;

- особливу увагу студенти надають таким аспектами викладацької діяльності, як здатність викладачів розкривати студента як особистість, підтримувати його віру у себе та в правильність обраної спеціальності;

- студенти цінують толерантне ставлення до себе та партнерство у взаємовідносинах «студент-викладач»;

- здобувачі вищої освіти виділяють такі важливі навички викладачів як ведення творчих дискусій, проведення ділових ігор, дебатів та обговорень, аналіз окремих ситуацій і розв'язання проблемних питань;

- цінним для студентства є інформативна подача навчального матеріалу, демонстрація наочності, креативність викладача, наведення актуальних прикладів та реальних кейсів.

Позитивними відгуками характеризують здобувачі вищої освіти викладачів за їх відданість своїй справі, старання та бажання мотивувати студентів до подальшого навчання.

Цікавими є непоодинокі пропозиції студентів збільшити заробітну плату викладачам та преміювати за сумлінне виконання своїх професійних обов'язків.

***Особливої уваги та вирішення** потребують наступні кейси, що були виявлені під час опитування:*

- відсутність або незрозумілість та непрозорість критеріїв оцінювання студентської роботи протягом семестру;

- випадки неприпустимого для викладачів емоційного та принизливого ставлення до студентів;

- відсутність зацікавленості викладача в успіхах студентів;

- запізнення або відсутність викладача на заняттях;
- окремі випадки некомпетентності та неврівноваженості викладача;
- присутність в окремих випадках особистого недоброзичливого ставлення викладача у відносинах «викладач-студент»;

Ці аспекти викладання дисциплін потребують підвищеної уваги задля підвищення якості викладання навчальних дисциплін та освітнього процесу в цілому, а також налагодження взаємодії викладачів зі студентами як рівноправних партнерів.

Викладач закладу вищої освіти відіграє одну із головних ролей у процесі виховання особистості майбутнього фахівця. Будь-який процес навчання — це процес взаємодії, співпраці та розуміння викладача та студента.

За сучасних умов управління освітнім процесом вимагає періодичного проведення моніторингу якості роботи викладачів. Оцінювання якості викладання дає можливість визначити слабкі сторони в організації навчального процесу, дозволяє стимулювати роботу викладачів, використовувати кращі практики викладання, формувати плани професійного зростання викладачів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Деканам/директорам факультетів/інститутів

- ознайомити з результатами опитування щодо якості викладацької діяльності усіх завідувачів кафедр факультету/інституту та окремих викладачів (за потреби);

- обговорити на засіданнях деканату, кафедр, Вчених рад факультетів/інститутів загальні тенденції щодо якості освітнього процесу на факультеті/інституті;

- посилити роботу над підвищенням рівня компетентностей кожного викладача та розвитком його професійної майстерності;

- врахувати результати опитування при формуванні та модернізації освітніх програм, обранні викладачів на посаду та визначення їм додаткових стимулів;

- залучати кураторів академічних груп до процесу інформування здобувачів вищої освіти щодо їх можливості впливати на якість освітнього процесу;

- продовжити співпрацю з Навчальною лабораторією моніторингу та систем управління якістю освіти та студентським активом Університету з метою активізації участі здобувачів вищої освіти у таких опитуваннях.